

1. TOEPASSINGSGEBIED

Reikwijdte:

De instructie is van toepassing op aanvragers van Zuyderland MC, Heerlen en Sittard-Geleen.

Deze inzendinginstructie is bestemd voor alle afnemers en inzenders van cytologisch onderzoek van de long, Het cytologisch onderzoek wordt uitgevoerd op de afdeling klinische pathologie.

Toepassingsgebied:

Dit document is van toepassing op het onderstaande in te sturen materiaal van de long:

- Sputum
- Sputum na scopie

Voor inzendinginstructies van overige cytologische onderzoeken van de long wordt verwezen naar de onderstaande documenten:

- Bronchus spoeling, brush en BAL, zie [inzendinginstructie cytologie, long; spoeling, brush, BAL \(KP\)](#).
- Carinapunctie, zie [inzendinginstructie cytologie, FNA punctie solide laesies \(KP\)](#).

2. DEFINITIES EN TERMEN

Definitie en/of termen	Verklaring
BAL	Broncho-Aveolaire Lavage
BSN	Burger Service Nummer
Brush	Borstelcytologie
CITO	Versnelde procedure / doorloop van het onderzoek
Cytologie	Celleer, microscopisch onderzoek van cellen
FNA	Fine Needle Aspiration = punctie met dunne naald. Techniek wordt gebruikt voor cytologische puncties
KCHL	Klinisch Chemisch en Hematologisch Laboratorium
KP	Klinische Pathologie
MMB	Medische Microbiologie
PA	Pathologische Anatomie, oude benaming Klinische Pathologie. Afkorting wordt echter nog algemeen gebruikt.
SAP	Systemen, Applicaties en Producten in gegevensverwerking, het ziekenhuis informatiesysteem van Zuyderland

3. BEVOEGDHEDEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

Inzender (aanvragend arts):	Afname en transport van diagnostisch materiaal
Klinisch patholoog:	Professioneel
Unitmanager:	Organisatorisch en hiërarchisch

4. BENODIGDE MATERIALEN

4.1 Aanvraagformulier

- Aanvraagformulier voor algemeen cytologisch onderzoek
 - SAP aanvraag voor klinische pathologie.
 - Bij uitval SAP is een aanvraagformulier te downloaden via Huisnet Zuyderland, tabblad ICMT, noodprocedures laboratoria, noodformulieren ([Noodformulieren](#)).
 - Bij uitval van netwerk of Huisnet is een papieren aanvraagformulier te verkrijgen bij de afdeling Klinische Pathologie

4.2 **Stickers of labels met**

- Patiëntgegevens (naam, geboortedatum en geslacht)
- Bij voorkeur geprinte etiketten (SAP of Glims)

4.3 **Potjes**

- Potje, maximaal 100 ml

5. **WERKWIJZE**

5.1 **Algemeen**

Informatie en instructie over het aanvragen van een onderzoek voor klinische pathologie en over het invullen van het aanvraagformulier, al dan niet elektronisch, zijn te vinden op de website van het laboratorium KP en in de documenten

- [Aanvraag voor klinische pathologie, informatie voor artsen en patiënten](#)
- [Aanvraagformulieren KP: Instructie voor aanvragers](#)
- [Afnemen \(monster\)materiaal t.b.v. een aanvraag klinische pathologie](#)

5.2 **Aanvragen cytologisch onderzoek (Algemene cytologie)**

Elektronische aanvraag (SAP)

- Controleer of de juiste patiënt en juiste aanvrager zijn geselecteerd
- Vul relevante klinische gegevens en vraagstelling in
- Vul aard materiaal en verkrijgingswijze in
- Bevestig en **print** de order

Aanvraag op papier (noodprocedure)

Vul het aanvraagformulier in, let op:

- Info patiënt: naam, geboortedatum, patiëntnummer en eventueel BSN-nummer
- Info aanvrager: naam en aanvragercode SAP
- Info aanvraag: afnamedatum, afnametijd
- Klinische info: klinische gegevens, aard materiaal en vraagstelling

CITO-onderzoek

- Aanvragen voor CITO-onderzoek worden alleen gehonoreerd na overleg met een van de klinisch pathologen. In overleg tussen aanvrager en patholoog worden vraagstelling en, hierop afgestemd, te verwachten tijdsduur tot (voorlopige) uitslag besproken.
- Op een CITO-aanvraag dienen, naast de gebruikelijke aanvraaggegevens te worden vermeld:
 - CITO-beoordeling i.o.m. (naam patholoog)
 - Naam en telefoon- of seinumnummer ten behoeve van het doorgeven van de CITO-uitslag.

5.3 **Vorbereiding**

Instrueer patiënt:

- Representatief sputum komt uit de longen en is het resultaat van een diepe hoest.
- Bij voorkeur ochtendsputum (nuchter) om contaminatie met voedselresten te vermijden
- Indien later afgenomen de patiënt eerst goed de mond laten spoelen.
- Voorkom bijmenging materiaal uit neus-, mond- en keelholte, geen speeksel!

5.4 **Monsterbehandeling**

- Markeer bij afname van materiaal van meerdere opeenvolgende dagen de potjes met sputum met I, II, III etc.
- Voorzie alle potjes van een label met de patiëntgegevens (bij voorkeur d.m.v. een door SAP gegenereerde sticker/ label)

5.5 Verzendklaar maken

- De klinische pathologie werkt **niet** papierloos. Een monster voor cytologisch onderzoek dient samen met een ingevulde (en geprinte) aanvraag voor cytologisch onderzoek te worden verzonden.
- Bij inzending van meerdere monsters dit duidelijk specificeren, d.m.v. een onderverdeling op het aanvraagformulier in overeenstemming met de onderverdeling op de potjes.
- Controleer of alle potjes voorzien zijn van de benodigde patiëntgegevens
 - naam, geboortedatum en geslacht. (bij voorkeur d.m.v. een door SAP gegenereerde sticker/ label)
 - Controleer of deze gegevens overeenkomen met de gegevens op het aanvraagformulier.
- Denk aan besmettingsgevaar, bij verontreiniging ofwel:
 - buitenkant schoonmaken en ontsmetten met alcohol 70%
 - verpakken in zak(je) of anderszins
 - nieuw, schoon en goed sluitend potje gebruiken
- Bij een gecombineerde aanvraag (samen met onderzoek voor laboratoria KCHL en MMB) moet het voor het Frontoffice duidelijk zijn welk monster voor de pathologie is. Markeer de monsters bestemd voor cytologisch onderzoek met KP of PA.

5.6 Transport binnen openingstijden

Het monstermateriaal kan, zonder vooraankondiging, binnen de openingstijden van het laboratorium ingezonden worden (maandag t/m vrijdag van 8.00 – 17.00 uur).

Zuyderland Sittard-Geleen

Breng het monstermateriaal en het bijbehorende aanvraagformulier naar het innamepunt van materiaal t.b.v. de klinische pathologie:

- a) Frontoffice laboratoria
- b) Laboratorium liftje
- c) Laboratorium klinische pathologie

Zuyderland Heerlen

Breng monstermateriaal en het bijbehorende aanvraagformulier naar het innamepunt van materiaal t.b.v. de klinische pathologie:

- a) Frontoffice laboratoria KCHL / laboratoria
- b) Balie van de bloedafname
- c) Balie Laboratorium klinische pathologie
- d) Buizenpost (stop het monster (goed afgesloten) in een plastic seal zakje en doe dit samen met het aanvraagformulier in de koker voor de buizenpost. Toets voor KP nummer 400 op de display. Zie hiervoor ook de Sop '[Buizenpost, transport \(monster\)materiaal t.b.v. KP, locatie Zuyderland Heerlen](#)')

5.7 Tijdelijke opslag

Sputum en sputum na scopie mogen NIET tijdelijk bij kamertemperatuur opgeslagen worden maar dienen direct naar het innamepunt gebracht te worden. Indien dit niet mogelijk is:

- Bij voorkeur fixeren door een gelijk volume alcohol 100% toe te voegen en goed te mengen (schudden). Gefixeerd met alcohol kan het sputum, tot het moment van transport naar het lab, bewaard worden bij kamertemperatuur.
- Indien ook geen alcohol 100% voorhanden is kan het sputum maximaal 72 uur **in de koelkast** bewaard worden.

5.8 Transport buiten openingstijden

Breng monstermateriaal en het bijbehorende aanvraagformulier naar:

- Voor locatie Sittard-Geleen naar het frontoffice van de laboratoria
- Voor locatie Heerlen naar het frontoffice laboratoria KCHL / laboratoria

5.9 **Advies of spoedgevallen**

- Binnen de openingstijden van de klinische pathologie (8:00 – 17:00 uur) kan contact worden opgenomen met de unit Cytologie: toestel 15908, de coördinerend analist Cytologie: tel 088-459 3638 of een van de klinisch pathologen.
- Buiten de openingstijden kan via de telefooncentrale van Zuyderland contact worden opgenomen met dienstdoende analist of patholoog: telefoon 088-4597777.

6. **BIJBEHORENDE DOCUMENTEN EN FORMULIEREN**

- [Aanvraag voor klinische pathologie, informatie voor artsen en patiënten](#)
- [Aanvraagformulieren KP; Instructie voor aanvragers](#)
- [Afnemen \(monster\)materiaal t.b.v. een aanvraag klinische pathologie](#)
- [Inzendinstructie cytologie, long; spoeling, brush, BAL \(KP\)](#)
- [Inzendinstructie cytologie, FNA punctie solide laesies \(KP\)](#)
- [Buizenpost, transport \(monster\)materiaal t.b.v. KP, locatie Zuyderland Heerlen](#)

7. **LITERATUUR**

n.v.t.

8. **BIJLAGEN**

n.v.t.